

Rapport 2006:15 R

Disciplinärenden 2005 vid
högskolor och universitet
med statligt huvudmannaskap
och tre av de större enskilda
utbildningsanordnarna

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

**Disciplinärenden 2005 vid högskolor och universitet med statligt
huvudmannaskap och tre av de större enskilda utbildningsanordnarna**

Utgiven av Högskoleverket 2006

Högskoleverkets rapportserie 2006:15 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, juridiska avdelningen, **Pontus Kyrk**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets vaktmästeri, Stockholm, mars 2006

Tryckt på miljömärkt papper

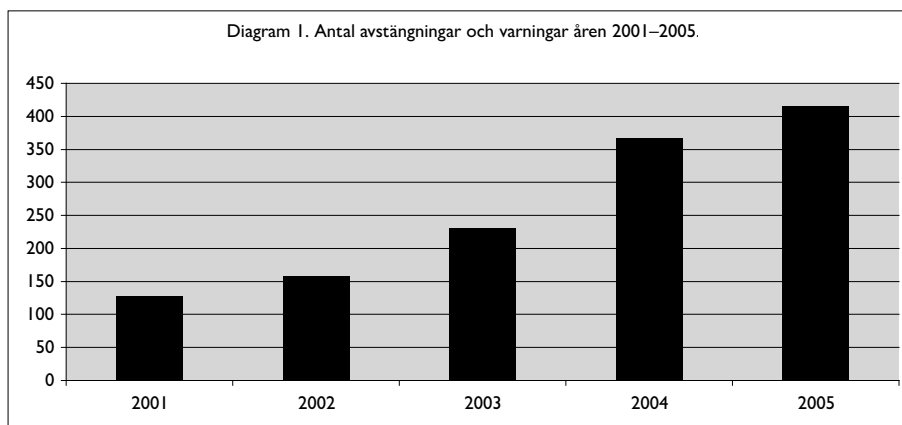
Innehåll

Årets genomgång av disciplinärenden	5
Högskoleverkets reflektioner	9

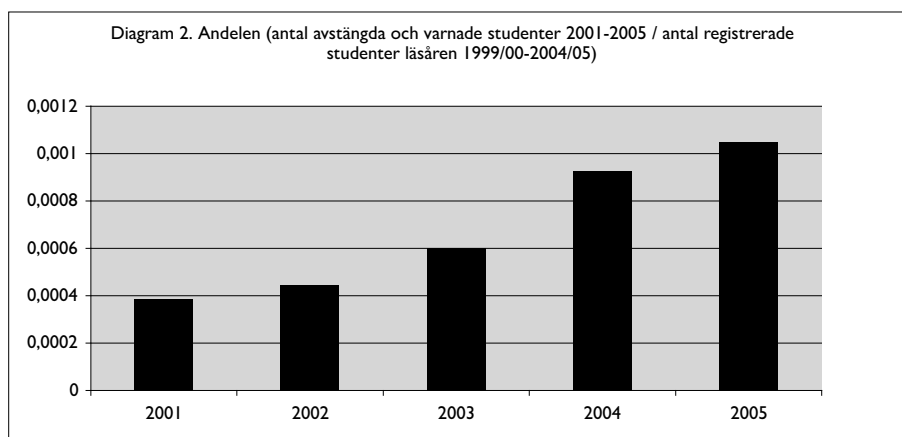
Årets genomgång av disciplinärenden

Högskoleverket har valt att endast redovisa statistik och reflektioner och inte göra en sammanställning av disciplinärendena vid universitet och högskolor. Skälet härtill är en fortsatt ärendeökning, vilket gör en sammanställning mycket svåröverskådlig. En förändring jämfört med föregående år är att årets genomgång även omfattar tre större enskilda utbildningsanordnare, nämligen Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping. Notera att dessa tre lärosäten inte är skyldiga att följa högskoleförordningen (1993:100), men har egna regler motsvarande högskoleförordningens regler. För att möjliggöra en jämförelse med föregående år särredovisas dock i vissa fall siffrorna för dessa lärosäten.

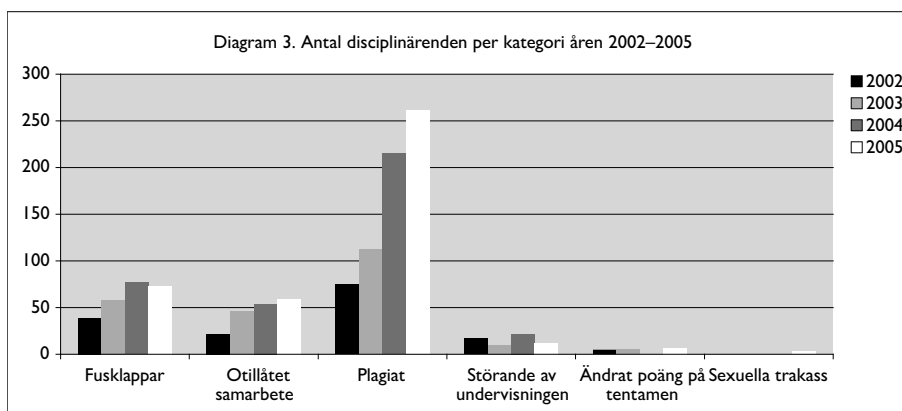
En genomgång av besluten från disciplinnämnderna respektive rektorerna vid högskolor och universitet med statligt huvudmannaskap (nedan statliga lärosäten) och de ovan angivna enskilda utbildningsanordnarna visar att 441 (415 om man bara räknar de statliga lärosätena) studenter blev föremål för en disciplinär åtgärd år 2005. Det är en ökning för de statliga lärosätena med 13 procent från år 2004. Av de 441 studenterna avstängdes 340 och 101 erhöll en varning. Jämfört med år 2004 har antalet avstängningar vad gäller de statliga lärosätena ökat med 13 procent och antalet varningar med 11 procent. Jämfört med år 2001, som var det första året en sammanställning gjordes, har antalet avstängda studenter vid de statliga lärosätena ökat med 298 procent och antalet varnade studenter med 106 procent eller i antal räknat från 80 till 318 respektive 47 till 97. Sett till antalet studenter som varit föremål för en disciplinär åtgärd har ökningen från år 2001 till med år 2005 vid de statliga lärosätena uppgått till 227 procent eller i antal räknat från 127 till 415. Se diagram 1.

År 2005 minskade antalet helårsstudenter med 2,5 procent jämfört med 2004. Trots detta fortsatte antalet studenter som blev föremål för en disciplinätgard att öka. Ökningstakten har dock minskat kraftigt. Som framgår av det ovan anförda ökade antalet avstängda studenter vid de statliga lärosätena med 13 procent mellan år 2004 och 2005. Ökningstakten vad gäller antalet avstängda studenter mellan åren 2003 och 2004 uppgick till hela 62 procent. Antalet studenter som blir föremål för en disciplinätgard i förhållande till det totala antalet studenter är också fortfarande litet. Se diagram 2.

Den vanligaste orsaken till att studenter vid de statliga lärosätena blev föremål för disciplinätgarder var liksom vid de föregående årens granskningar plagiat (plagiering och fabrikation). Detta skedde i 261 fall, varav 209 avstängdes. År 2004 uppgick antalet studenter som hade avstängts på grund av plagiat till 176. Detta innebär att antalet avstängda för plagiat ökat med 19 procent mellan åren 2004 och 2005. Som jämförelse kan nämnas att ökningen mellan år 2003 och 2004 uppgick till 89 procent. Se diagram 3, som bara avser de statliga lärosätena.

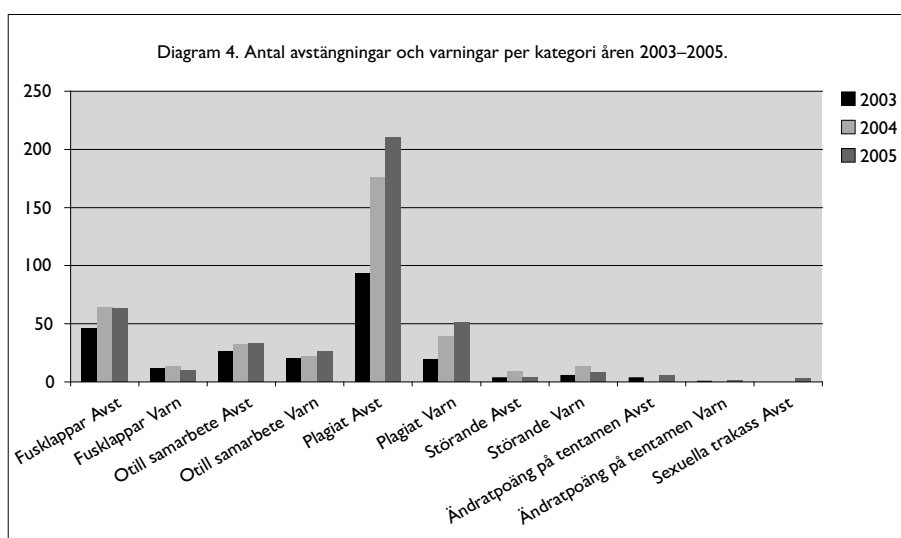

Av de studenter vid de statliga lärosätena som blev föremål för disciplinåtgärder hade 393 vilselett vid bedömning av studieprestation och 22 stört undervisningen eller verksamheten i övrigt, alternativt gjort sig skyldiga till sexuella trakasserier. Av de studenter som hade vilselett vid bedömning av studieprestation avstängdes 305, medan 88 varnades. Totalt hade 22 studenter, (13 avstängningar och 9 varningar), stört undervisningen eller verksamheten i övrigt, alternativt gjort sig skyldiga till sexuella trakasserier.

Studenter kan vilseleda vid bedömning av studieprestation på flera olika sätt. Vilseledandet kan bl.a. delas in i fusklappar och otillåtna hjälpmedel, otillåtet samarbete, plagiat samt ”ändrat poäng på tentamen”. Till detta kommer ytterligare två kategorier nämligen störande av undervisningen eller verksamheten i övrigt (inkl. datarelaterade förseelser) samt sexuella trakasserier. Med denna indelning fördelas ärendena som följer, med siffrorna för 2004 inom parentes:

- Fusklappar och otillåtna hjälpmedel. 73 (77) studenter blev föremål för disciplinåtgärder, 63 (64) avstängdes och 10 (13) varnades.
- Otillåtet samarbete. 59 (54) studenter blev föremål för disciplinåtgärder, 33 (32) avstängdes och 26 (22) varnades.
- Plagiat och fabrikation. 261 (215) studenter blev föremål för disciplinåtgärder, 209 (176) avstängdes och 52 (39) varnades.
- Störande av undervisningen eller verksamheten i övrigt. 12 (22) studenter blev föremål för disciplinåtgärder, 4 (9) avstängdes och 8 (13) varnades.
- Ändrat poäng på tentamen. 7 studenter blev föremål för disciplinåtgärder, 6 avstängdes och 1 varnades. År 2004 utgjorde denna grund inte någon egen kategori, varför jämförande siffror saknas.
- Sexuella trakasserier. 3 studenter avstängdes. Även här saknas jämförande siffror för år 2004.

Se diagram 4.

Notera att kategorin "Ändrat poäng på tentamen" särredovisas år 2003 och 2005.

Högskoleverkets reflektioner

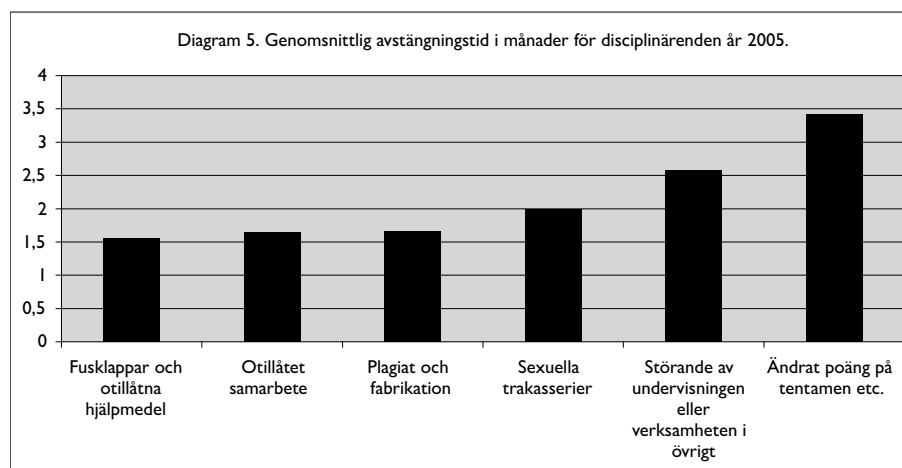
Efter att ha gått igenom ärendena för år 2005 kan vissa reflektioner göras.

Antalet ärenden i disciplinnämnderna fortsätter att öka

Antalet studenter som blivit föremål för en disciplinåtgärd har ökat med 13 procent mellan åren 2004 och 2005. Mellan åren 2003 och 2004 uppgick ökningen till hela 59 procent. Det har således skett ett klart trendbrott i ökningstakten under åren som gått. Detta kan bero på att lärosätena skärpt uppmärksamheten kring främst plagiering. Antalet avstängda studenter på grund av plagiering har dock fortsatt att öka och nästan hela ökningen av avstängda studenter år 2005 beror i princip på att flera ställts till ansvar för just plagiering. Högskoleverket har noterat att allt flera lärosäten använder sig av olika söktjänster för att jämföra det material som lämnas in av studenter med det som redan finns på internet. Detta kan vara en förklaring till att fler studenter blir föremål för en disciplinåtgärd på grund av just plagiering. I ljuset av de senaste årens uppmärksamhet kring plagiering borde dock antalet ärenden så småningom minska. Annars kan det finnas skäl för lärosätena att se över hur informationen om vad som gäller kring plagiering förs ut till studenterna. Att studenterna känner till att det arbete som lämnas in faktiskt granskas bl.a. med hjälp av olika söktjänster är mycket viktigt. Om inte annat så ur allmänpreventiv synpunkt.

Varierande påföljder och antal mellan lärosätena

Högskoleverket har noterat att en länsrätt, beträffande valet av disciplinär åtgärd i sitt domslut, hänvisat till Högskoleverkets genomgång för år 2004. I årets genomgång finns även en beräkning av den genomsnittliga avstängningstiden beroende på typ av förseelse. I jämförelsen finns fall där ett stort material kopierats från internet och andra där själva plagieringen omfattar en mindre del av det inlämnade arbetet. De allra flesta fallen ter sig dock vara av liknande karaktär. Siffrorna bör därför kunna fungera som en vägledning när det gäller avstängningstidens längd, särskilt då antalet ärenden i de tre kategorierna med flest antal avstängda studenter, är omfattande. Se diagram 5.

Här ingår de enskilda lärosätena Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping.

Den genomsnittliga avstängningstiden ligger också inom ramen för vad professor emeritus Nils Jareborg uttalat (jfr Högskoleverkets skrift Disciplinregler – konferens 16 oktober 2002). Han anförde i nämnda skrift följande beträffande avstängningens längd:

Vid bestämmande av hur lång en avstängningsperiod skall vara är utgångspunkten att huvudvikten bör läggas vid hur allvarlig förseelsen är. Avstängningens kvantitativa aspekt bör utnyttjas för att förmedla, både till den som avstängs och till andra, hur allvarlig förseelsen bedöms vara. Härav följer förmodligen en viss allmänpreventiv effekt.

Det finns emellertid ett visst utrymme för att låta sådana personliga omständigheter, som nämnts ovan, verka i förmildrande riktning också när avstängningens längd skall bestämmas.

Man bör nöja sig med att använda ett mycket begränsat antal steg av de många som teoretiskt sett finns tillgängliga inom tidsramen sex månader. Man kunde till och med överväga att använda enbart hela månader som avstängningsperioder. Erfarenheten har emellertid visat att sex veckor kan vara en lämplig period. Vid påtagligt förmildrande omständigheter av personlig art kan även två eller tre veckor motiveras som en lämplig period.

Avstängning för längre tid än tre månader bör reserveras för mycket kvalificerat fusk och för störande genom allvarlig brottslighet. I samband med att maxtiden för avstängning höjdes från tre till sex månader uttalade departementschefen följande: (prop. 1981/82:193 s. 7)

För synnerligen grova fall av t.ex. plagierande av uppsats eller upprepade förseelser torde... en längre avstängningstid än...tre månader behövas för att vara tillräckligt avskräckande.

I regel bör således avstängningsperioden inte vara längre än tre månader. Om man enbart utgår från hur allvarlig förseelsen är, så kan det vara lämpligt att skilja mellan endast tre kategorier av förseelser: enmånadsfall, tvåmånadersfall och tremånadersfall. Försvårande omständigheter är i fuskfall bland annat systematisk förberedelse, stor omfattning av fusket och särskild förslagenhet vid genomförandet. Generellt får anses gälla att återfall bör påverka avstängningstidens längd.

Hela skriften finns tillgänglig på Högskoleverkets webbplats www.hsv.se.

Liksom iakttagits vid de tidigare årens genomgångar föreligger en skillnad i bedömningen mellan vissa lärosäten. Vid de flesta lärosäten är avstängning en vanligare disciplinåtgärd än varning. Vid några lärosäten är dock förhållandet det omvända. Skillnaden mellan förseelserna på olika lärosäten kan rimligen inte vara så stora att påföljderna och avstängningstidens längd skall variera på sätt som nu sker. Se diagram 5 (föregående sida), 6 och 7 samt tabell 1 på följande sidor. Det kan ifrågasättas om inte lärosätena bör ligga närmare varandra i sina bedömningar än vad som nu sker. Det finns heller inget som talar för att det skulle "fuskas" mer på ett lärosäte som har många disciplinären. Det varierande antalet ärenden mellan de olika lärosätena talar istället för att vissa lärosäten har skärpt uppmärksamheten kring dessa frågor mer än andra. De har således tagit itu med det problem som olika typer av fusk måste anses innebära.

Tabell I. Antal avstängningar och varningar per lärosäte år 2005.

	Totalt	avstängningar	varningar	registrerade studenter läs-året 2004/05
Blekinge tekniska högskola (BTH)	9	3	6	6 215
Göteborgs universitet (GU)	9	7	2	36 263
Högskolan Dalarna (HD)	5	5	0	7 589
Högskolan Kristianstad (HKr)	2	2	0	8 874
Högskolan i Borås (HB)	20	6	14	6 982
Högskolan i Gävle (HiG)	8	0	8	9 958
Högskolan i Halmstad (HH)	21	18	3	8 008
Högskolan i Kalmar (HK)	25	20	5	8 662
Högskolan i Skövde (HS)	5	1	4	5 876
Högskolan Väst (HV)	10	5	5	6 138
Högskolan på Gotland (HG)	3	3	0	4 843
Karlstads universitet (KaU)	25	13	12	12 407
Karolinska institutet (KI)	4	4		8 841
Kungl. Tekniska högskolan (KTH)	15	11	4	16 945
Linköpings universitet LiU)	32	32	0	22 501
Luleå tekniska universitet (LTU)	6	6	0	11 763
Lunds universitet (LU)	42	36	6	37 196
Lärarhögskolan i Stockholm (LHS)	5	5	0	12 433
Malmö högskola (MaH)	19	16	3	15 646
Mittuniversitetet (MU)	8	7	1	14 733
Mälardalens högskola (MdH)	5	3	2	13 013
Stockholms universitet (SU)	22	20	2	35 453
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	2	1	1	4 667
Södertörns Högskola (SH)	49	43	6	9 641
Umeå universitet (UmU)	8	5	3	23 496
Uppsala universitet (UU)	23	15	8	30 395
Växjö universitet (VxU)	12	12	0	10 933
Örebro universitet (ÖU)	21	19	2	13 140
Högskolan i Jönköping (HJ)	11	11	0	9 436
Chalmers tekniska högskola (CTH)	15	11	4	9 791
				421 838

Följande högskolor har inte fattat några beslut om avstängning eller varning år 2005: Danshögskolan, Dramatiska institutet, Handelshögskolan i Stockholm, Högskolan på Gotland, Konstfack, Kungl. Konsthögskolan, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Operahögskolan och Teaterhögskolan i Stockholm.

